OTOMOTİV TEDARİK ZİNCİRİNDE BELİRSİZLİK SORUNU

Geniş bir perspektifle pek çok sektörü ve ülkeyi etkilemesi kaçınılmaz olan otomotiv sektörü tedarik zinciri problemlerinin başında belirsizlik geliyor.

DOÇ. DR. GÜLTEKİN ALTUNTAŞ

İstanbul Üniversitesi Ulaştırma ve Lojistik Fakültesi Lojistik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Otomotiv sektörü, gerek ülke ekonomileri adına oluşturduğu katma değerler gerek kullanıma sunduğu yenilikçi teknolojiler gerekse doğrudan ve dolaylı olarak etkileşimde bulunduğu diğer sektörlerin gelişimine sağladığı katkılar nedeniyle dünya genelinde lokomotif görevi gören sektörlerin başında gelir. Bir aracın meydana getirilmesinde çok sayıda parçanın bir araya getirilmesi, söz konusu parçaların dünya genelinde faaliyet gösteren pek çok üreticiden temin edilmesi ve çok sayıda paydaş arasında malzeme, bilgi ve para akışının koordine edilmesini gerektirmesi nedeniyle, otomotiv sektörü, oldukça karmaşık birbiri ile bağlantılı pek çok süreç içeren tedarik zinciri yapısına sahiptir.

Geniş bir perspektifle pek çok sektörü/ülkeyi etkilemesi kaçınılmaz olan otomotiv sektörü tedarik zinciri problemlerinin başında belirsizlik gelmektedir. Koronavirüs hastalığı (COVID-19) kaynaklı pandemi süreci, İngiltere'nin AB üyeliğinden ayrılması, Rusya-Ukrayna savaşı gibi nedenlerle, küresel yük, malzeme ve enerji ağları birtakım dengesizliklerle karşı karşıya kaldı. Sektör, kapanma ile ertelenmiş talep arasındaki problemle boğuşuyor gibi gözüküyor. Bir başka deyişle, adı geçen kısıtlar nedeniyle yaşanan ileri yönlü tedarik problemi, daha yüksek lojistik maliyetlerle, nihai ürün olarak bitmiş araç envanterinin tükenmesi ile sonuçlanıyor. Tedarik ve lojistik maliyetlerindeki artış, kâr marjlarını azalttığı gibi, üretimde yaşanan kayıp, otomotiv yedek parça üretici ve tedarikçilerinin de yeterli sayıda parça üretmekte zorlanmaları problemine yol açtı, sektörün toparlanma hızını tehdit altına alarak olası yatırımları da riske attı. Söz konusu maliyet yükselişi ve talep dalgalanmaları ile karşı karşıya kalan yedek parça üreticilerinin tedarikçileri ile lojistik hizmet sunucuları, gittikçe artan bir baskı altında çalışmaya zorlanacaklar.

TEDARİK ZİNCİRİ PROBLEMİ

Otomotiv sektöründe yaşanan tedarik zinciri problemi, aslında koronavirüs hastalığı (COVID-19) kaynaklı pandemi sürecinin seyriyle benzer bir süreç izledi: Uyumsuz talep, konteyner krizi, süregelen enfeksiyon ve kapanmalar kaynaklı işgücü kıtlığı. Adı geçen sorunlar, küresel tedarikte yaşanan karmaşaya yol açtı; bir bakıma da özünde yalın envanter ve sermaye yoğun iş modelinin zorluklarını da ortaya koydu. Bu anlamda, krizin, tampon envantere ve tedarik ve lojistik süreçlerinde çeşitli alternatiflere sahip olmanın ne kadar önemli olduğunu gösterdiğini söyleyebiliriz. Öte yandan, gelirlerini korumanın yolunun kısa teslim sürelerini gerektirmesi de doğal olarak mevcut üreticilerin 'nakit' zengini olmaya zorlayacaktır. Bu bağlamda, arz ve talep darboğazlarının giderilmesi ile ortaya çıkacak denge durumunda bile, otomotiv sektöründe mevcut tedarik zincirinde envanter problemi devam edecektir. Çünkü görüntü itibariyle bozulma yeni başlıyor gibi gözüküyor. Sayısı ve karmaşıklığı gittikçe artan ticaret düzenlemeleri, tedarik zinciri boyunca sürdürülebilir malzeme kullanımı gereksinimi, düşük karbonlu enerji ve taşıma beklentisi, elektrikli araç ve bataryaların gerektireceği yeni tedarik konuları da dâhil olmak üzere pek çok unsur, otomotiv sektörü tedarik zinciri içerisinde mevcut ileri ve geri akışlarda devam eden / yeni ortaya çıkacak birçok kısıtlama ile sonuçlanabilir. Hatta, bu gibi unsurlara, son birkaç yıldır dünya genelinde yaşanan iklim kaynaklı felaketlere yenilerinin eklenmesi de beklenebilir.

Özetle, otomotiv sektörü adına, tedarik zinciri boyunca görünürlüğü/izlenebilirliği artırmanın, kontrolü elde tutmanın önemi her geçen gün artacaktır. Bu sayede, üreticiler, finansal yapılarını zorlamaksızın, daha fazla envantere mi yoksa daha hızlı lojistik hizmetlere mi odaklanacaklarına karar verebilirler. Bu bağlamda, yedek parça üreticileri de tedarik ve üretime öncelik verebilmek adına giderek artan biçimde konsolide verilere, taşıma ve lojistik ağlarının sunacağı gerçek zamanlı bütünleşik görünüme gereksinim duyacaktır. Bir başka deyişle, kesintilerden olabildiğince az etkilenebilmeleri için otomotiv sektöründe mevcut üreticilerin, tedarik zinciri boyunca uçtan uca doğru veri ve izlemeye, birlikte karar vermeye, teknoloji yeniliği yapmaya ve güçlü lojistik hizmet sunucuları ile iş birliği geliştirmeye odaklanmaları gerekecektir.